

# รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| สถานการณ์อหิวาตกโรค                           | 421 |
| รายงานสอบสวนโรคทริคิโนสิส                     | 422 |
| รายงานผู้ป่วยโรคเรื้อน                        | 423 |
| Salmonella and Shigella surveillance          | 424 |
| การสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษ                      | 433 |
| รายงานสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษจากเห็ด-ราขบุรี    | 434 |
| รายงานเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก                 | 434 |
| รายงานการประเมินผลระบบงานเฝ้าระวังโรค-อุทธรณ์ | 435 |
| รายงานโรคติดต่ออันตราย                        | 436 |

สถานการณ์อหิวาตกโรค สัปดาห์ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๖ ได้รับรายงานผู้ป่วย ๒๔ ราย ไม่มีตายจาก ๗ จังหวัด เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๒๑-๒๗ สิงหาคม ๒๓ ราย และวันที่ ๑๔-๒๐ สิงหาคม ๕ ราย จังหวัดที่รายงานผู้ป่วยรายใหม่เข้ามาในสัปดาห์นี้คือ.-

- กรุงเทพมหานคร ๑ ราย ที่เขตห้วยขวาง
- สมุทรปราการ ๒ ราย ที่อำเภอเมืองทั้ง ๒ ราย
- ปทุมธานี ๑ ราย ที่อำเภอเมือง
- ตราด ๔ ราย ที่อำเภอเมือง ๗ ราย และอำเภอแหลมงอบ ๑ ราย
- เชียงใหม่ ๑ ราย ที่อำเภอหางดง
- ลำปาง ๑๔ ราย ที่อำเภอเมือง ๑๓ ราย และอำเภอห้างฉัตร ๑ ราย
- สงขลา ๑ ราย ที่อำเภอระโนด

รวมผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปีทั่วประเทศ ป่วย ๑๓๓๒ ราย ตาย ๓๕ ราย



รายงานสอบสวนโรคทริคิโนสิส จังหวัดเชียงราย

เมื่อ ๑๕ เมษายน ๒๕๒๖ พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัดเชียงราย ร่วมกับเจ้าหน้าที่เขียนบัตรรายงานโรค โรงพยาบาลเชียงรายและผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอแม่จัน ได้ไปทำการสอบสวนการป่วยด้วยโรคทริคิโนสิส ที่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน ปรากฏว่ามีผู้ป่วยทั้งหมด ๑๔ ราย ทุกคนเป็นชาย อายุ ๑๕-๕๕ ปี ก่อนป่วยผู้ป่วยได้ร่วมกันรับประทานอาหารในงานเลี้ยงตอบแทนการร่วมลงแรงช่วยซ่อมแซมบ้านของเพื่อนบ้าน ทุกคนรับประทานลาบดิน ซึ่งทำจากเนื้อและเครื่องในหมู ในตอนเย็นวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๖

ผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการวันที่ ๓๑ มีนาคม ผู้ป่วยทั้งหมดมีระยะฟักตัวอยู่ระหว่าง ๕-๑๔ วัน ผู้ที่เริ่มป่วยในสัปดาห์แรกหลังรับประทานลาบหมูมี ๔ ราย และผู้ที่เริ่มป่วยในสัปดาห์ที่ ๒ และ ๓ หลังรับประทานมี ๖ และ ๔ ราย ตามลำดับ ผู้ที่มีระยะฟักตัว ๑-๒ สัปดาห์ส่วนใหญ่เริ่มป่วยด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ต่อมาจึงมีไข้ ปวดตามกล้ามเนื้อ แขนขา และหน้าบวม ส่วนผู้ที่มีระยะฟักตัว ๒-๓ สัปดาห์ มักจะไม่มีอาการทางระบบทางเดินอาหาร

ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชนแม่จัน ๖ ราย โรงพยาบาลโอเวอร์บรีค ๑ ราย คลินิกแพทย์ ๑ ราย อีก ๖ ราย ไม่ได้รับการรักษา ไม่มีผู้เสียชีวิต แพทย์โรงพยาบาลชุมชนแม่จันได้ตัดตัวอย่างกล้ามเนื้อไปตรวจพบพยาธิ *Trichinella spiralis*

หมูที่เป็นต้นเหตุสอบได้ว่า ซื้อต่อกันมา ๒ ทอดก่อนถูกฆ่าและผู้เลี้ยงดั้งเดิมเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอร์

ผู้รายงาน พนักงานระบาดวิทยา ประจำจังหวัดเชียงราย

หมายเหตุรายงาน โรคทริคิโนสิส มักเกิดจากการกินเนื้อหมูดิบ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ ซึ่งมีตัวอ่อนของพยาธิ *T. spiralis* ฝังตัวอยู่ ส่วนใหญ่เป็นหมูป่าหรือหมูชาวเขาในระยะหลังพบว่าพ่อค้าหมูในชนบทภาคเหนือ มีการกว้านซื้อหมูจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งหมูชาวเขามาเลี้ยงรวมกันแล้วค่อย ๆ ทะยอยขายเมื่อโตได้ขนาด ผู้ซื้ออาจไม่รู้ว่าตัวใดเป็นหมูชาวเขา เป็นการยากแก่การระมัดระวังในการบริโภค และการควบคุมการแพร่กระจายของโรค เพราะอาจมีการซื้อขายหมูข้ามท้องถิ่นได้โดยไม่รู้ต้นตอดั้งเดิม ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยจากโรคนี้และโรคทางเดินอาหารอื่น ๆ ประชาชนควรปรุงเนื้อหมูให้สุกก่อนรับประทานเสมอ ไม่ควรบริโภคเนื้อดิบหรือเนื้อสุก ๆ ดิบ ๆ ไม่ว่ากรณีใด ๆ



การสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษจากลูกชิ้น จังหวัดพะเยา

วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๖ เกิดการป่วยลักษณะอาหารเป็นพิษขึ้นในบ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา มีผู้ป่วยทั้งหมด ๒๔ ราย ส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง ๒-๑๔ ปี ทุกรายมีประวัติเริ่มป่วยหลังจากกินก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นที่ซื้อจากร้านในหมู่บ้านเดียวกัน มีระยะฟักตัวประมาณ ๑ ชั่วโมง ผู้ป่วยมีอาการ อาเจียน ปวดท้อง ท้องร่วง และเวียนศีรษะ ผู้ป่วยรายสุดท้ายเป็นหญิงอายุ ๒๔ ปี ไม่เชื่อว่าลูกชิ้นจะเป็นสาเหตุของการป่วย จึงนำลูกชิ้นไปต้ม แล้วรับประทานแก้มึนเหลว หลังจากนั้นประมาณ ๑ ชั่วโมง ก็มีอาการป่วยคล้ายผู้ป่วยคนอื่น ๆ ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาที่โรงพยาบาล และอาการทุเลา ไม่มีผู้เสียชีวิต

หลังจากที่ทราบว่าเกิดการป่วย ผู้ขายก๋วยเตี๋ยวได้ทิ้งลูกชิ้นที่เหลือ และใช้เนื้อไก่แทนในวันเดียวกัน ปรากฏว่าไม่มีผู้ป่วยที่รับประทานก๋วยเตี๋ยวในชุดหลังนี้ป่วยอีก ลูกชิ้นเหล่านี้ผลิตที่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ตำ อำเภอมือง แม่คำก๋วยเตี๋ยวซื้อมาจากคนกลาง อีกต่อหนึ่ง สอบถามได้ว่าเป็นลูกชิ้นที่ผลิตมาได้ ๓ วัน ก่อนใส่ในก๋วยเตี๋ยวขาย

การสอบสวนเริ่มหลังเกิดเหตุหลายวัน จึงไม่มีอาหารที่ต้องสงสัยส่งตรวจ

ผู้รายงาน พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัดพะเยา

หมายเหตุรายงาน จากข้อมูลข้างต้นเชื่อว่าอาหารเป็นพิษครั้งนี้จะเกิดจากการบริโภคลูกชิ้นที่มีสิ่งเป็นพิษเจือปน ระยะฟักตัวที่สั้นประมาณ ๑ ชั่วโมง ชี้ว่าสารที่เจือปนอาจจะเป็น toxin ของแบคทีเรีย เช่น *Staphylococcus aureus* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาหารที่ทำค้างไว้เป็นเวลานาน หรืออาจจะเป็นสารเคมี เช่น สารประกอบของโลหะหนักบางอย่าง แต่เนื่องจากไม่มีตัวอย่างอาหารส่งตรวจ จึงไม่อาจให้ข้อสรุปได้ว่าสารใดเป็นสาเหตุของการป่วย



รายงานสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษจากเห็ด จังหวัดราชบุรี

เมื่อ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ประชาชนในบ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านไร่ อำเภอมะเข่ง จังหวัดราชบุรี ครอบครัวหนึ่งได้เก็บเห็ดที่ขึ้นอยู่ข้างลำห้วยมาต้มรับประทานเป็นอาหารเย็น มีผู้รับประทาน ๔ คน จากสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด ๖ คน หลังรับประทานประมาณ ๑ ชั่วโมง ผู้ที่รับประทานทั้ง ๔ คน ซึ่งเป็นชาย ๒ คน หญิง ๒ คน อายุระหว่าง ๑๑-๕๒ ปี เริ่มป่วยด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และท้องร่วง รายที่ถ่ายมากมีความดันโลหิตต่ำ (๗๐/๔๐ มม.ปรอท.) และเป็นตะคริวที่ขา ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี ได้รับสารละลายทดแทน และการรักษาตามอาการ ทุกคนอาการทุเลา และกลับบ้านในวันรุ่งขึ้น

เห็ดที่เป็นต้นเหตุของการป่วย เป็นเห็ดทรงร่มสีขาว ครีบสีขาวมีวงแหวนรอบคอ มีปลอกหุ้มโคนต้นแต่ไม่ชัดเจน ดอกเห็ดที่บ้านมีเศษปลอกเห็ดติดเป็นชิ้นเล็ก ๆ ที่ด้านบน หมวกเห็ดกว้างประมาณ ๒ นิ้ว สูงประมาณ ๒.๕ นิ้ว ส่งตรวจที่กองพิษวิทยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่าจัดอยู่ในกลุ่มเห็ดที่มีพิษ แต่ไม่พบ alkaloids ในเห็ดตัวอย่าง

รายงานโดย ศูนย์ระบาดวิทยาภาคกลาง จังหวัดราชบุรี

หมายเหตุรายงาน พิษของเห็ดในครั้งนี้นำให้เกิดอาการทางระบบทางเดินอาหารเท่านั้น ไม่มีอาการทางระบบประสาทด้วย และการตรวจไม่พบ alkaloids สันนิษฐานว่าเป็นเห็ดที่สร้างสารพิษพวก resin-like substance ซึ่งปกติอาการจะไม่รุนแรง มักจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ท้องร่วง และอาจมีอาการมึนเมาคล้ายเมาสุรา เริ่มแสดงอาการประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง หลังรับประทานให้การรักษาโดยการล้างท้องและให้สารละลายทดแทนพองอาการ เห็ดพวกนี้พบมากในประเทศไทย เช่น เห็ดหัวกรวด ครีบเขียวอ่อน (*Chlorophyllum molybdites* Mass.) เห็ดข่า (*Lactarius flavidulus* Imai) แต่ชื่อเรียกอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น

รายงานเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก จังหวัดพัทลุง

ในช่วงครึ่งปีแรก (มค. - มิ.ย.) ของปี ๒๕๒๖ มีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในจังหวัดพัทลุง ที่ได้รับรายงานมาแล้วรวม ๒๔ ราย ตาย ๒ ราย ผู้ป่วยเริ่มสูงขึ้นตั้งแต่เดือน พ.ค. อำเภอที่มีจำนวนผู้ป่วยมากที่สุด ได้แก่อำเภอเมือง มี ๒๒ ราย (๙๖ %) ส่วนอำเภออื่นมีอำเภอละ ๑ - ๒ ราย

ในอำเภอเมือง มีผู้ป่วยมากในตำบลท่ามิหรำ (๖ ราย) และตำบลคันทนา



( ๖ ราย ) รองลงไปได้แก่ตำบลคูหาสวรรค์ ( ๔ ราย ) และตำบลลำบัว ( ๓ ราย ) ตำบลอื่น ๆ มีแต่ละ ๑ ราย ในจำนวนทั้งหมด ๒๒ ราย มีผู้ป่วยช็อค ๑๓ ราย (๕๙%) เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเดียวกันของปี ๒๕๒๕ ปรากฏว่าโรคไข้เลือดออกมีแนวโน้มการป่วยและความรุนแรงสูงขึ้น เห็นควรให้ฝ่ายควบคุมโรคติดต่อพิจารณาดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการควบคุมป้องกันโดยเร่งด่วน

รายงานโดย พนักงานระดับวิทยา ประจำจังหวัดพัทลุง

#### รายงานการประเมินผลระบบ-งานเฝ้าระวังโรค จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ได้ทำการประเมินผลของระบบงานเฝ้าระวังโรคในช่วงเดือนมกราคม ถึงมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้ผลโดยสรุปว่าจากสถานบริการทางสาธารณสุขของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วยโรงพยาบาล ศูนย์ และโรงพยาบาลชุมชน ๑๒ แห่ง และสถานบริการสาธารณสุขอำเภอและตำบล ๑๖๓ แห่ง รวมทั้งหมด ๑๗๕ แห่ง มีเพียง ๘๐ แห่ง (๔๖ % ) ที่ส่งบัตรรายงานผู้ป่วย รง.๕๐๖ มายังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่ละเดือนมีจำนวนสถานบริการที่ส่ง รง.๕๐๖ เฉลี่ยเดือนละ ๔๖ แห่ง หรือ ๒๖ % ของจำนวนสถานบริการทั้งหมด และมีอยู่ ๓ อำเภอ ที่ไม่มีรายงานมาเลยได้แก่อำเภอหนองวัวซอ อำเภอโนนสะอาด และกิ่งอำเภอหนองแสง

จำนวน รง.๕๐๖ ในช่วง ๖ เดือนแรกของปีที่ได้รับมี ๑๐,๔๔๔ ฉบับ ในจำนวนนี้ ๗๖.๕ % ส่งมาจากโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลชุมชน ที่เหลือ ๒๓.๕ % ส่งมาจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งรวบรวมมาจากสถานีอนามัยและสำนักงานผดุงครรภ์

ในด้านคุณภาพของการรายงาน ได้สุ่มตัวอย่างบัตรมา ๑๕๐ ฉบับ ( ๑๐ % ) มาตรวจสอบความถูกต้องของการลงบันทึกรายงาน พบว่าการลงบันทึกไม่ถูกต้องหรือไม่ได้ลงบันทึกเกี่ยวกับชื่อสถานที่รักษา ๓๑ % เพศของผู้ป่วย ๗ % สภาพผู้ป่วยเมื่อรายงาน ๕% และอายุ ศาสนา วันเริ่มป่วย อย่างละ ๑ ส่วนในด้านความครบถ้วน และความทันเวลา ไม่ได้ทำการประเมิน

ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี มีความเห็นว่าการรายงานโรคในช่วงครึ่งปีแรกนี้ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานบริการสาธารณสุขมากเท่าที่ควร และหวังว่าความร่วมมือจะได้รับมากขึ้นในช่วงครึ่งปีหลัง

ผู้รายงาน งานระดับวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี